

वातावरण बदलाचा फुल व वृक्षारोपण पिकावर होणारा परिणाम

प्रा. धनाजी मोहन सावंत
सहाय्यक प्राध्यापक,
कृषी हवामानशास्त्र विभाग,
रत्नाई कृषी महाविद्यालय, अकलूज

फुल पिके:

भारतात एकूण फुल पिकांपैकी गुलाब, झेंडू, जाई, जास्वंद, शेवंती, मोगरा, ऑर्किड इ. फुलांची लागवड मोठ्या प्रमाणात केली जाते. ह्या प्रत्येक फुल पिकांना वेगवेगळ्या वातावरणाची आवश्यकता असते. फुलांची लागवड शेडनेट किंवा पॉलीहाऊस मध्ये केली तर वातावरण बदलाचा फारसा परिणाम त्यावरती दिसून येत नाही परंतु मोकळ्या हवामानात किंवा मोकळ्या रानात लागवड केल्यास वातावरण बदलामुळे फुलधारणा, फुलांची वाढ व विकास तसेच फुलांचा रंग यावर परिणाम होतो.

वातावरणातील तापमान काही दिवस १९ अं. से. पेक्षा कमी राहिल्यास जाई फुल पिकात फुलधारणेच्या प्रमाणात घट होऊ शकते तसेच फुलांचा आकार सुद्धा कमी होऊ शकतो.

जाई

ऑर्किड

ऑर्किड फुल पिकाच्या बाबतीत काही दिवस वातावरणातील तापमान १५ अं. से. पेक्षा कमी झाल्यास फुले उमलत नाहीत व तापमान ३५ अंश सेल्सिअसपेक्षा अधिक असले तर फुल गळती होते.

वृक्षारोपण:

चहा, कॉफी, रबर, नारळ, सुपारी, काजू इ. प्रमुख वृक्षारोपण पीके म्हणून गणली जातात. या पिकांची लागवड बहुधा जास्त पाऊसाच्या प्रदेशात केली जाते.

चहा या पिकाच्या योग्य वाढ व विकासासाठी सरासरी १२-१३ अं. से. तापमान, एप्रिल ते ऑक्टोबर महिन्यात सरासरी १००० मिमी. पाऊस इ. पोषक

वातावरणाची आवश्यकता असते. मासिक सरासरी तापमान हे २६-२७ अं. से. हून अधिक झाले तर पिकावर विपरीत परिणाम होतो. मासिक सरासरी तापमान २८ अं. से. पेक्षा जास्त असल्यास पिकाच्या एकूण उत्पादनात ३-४ टक्क्यांने घट होते.

काजू हे उबदार आर्द्र उष्णकटिबंधात वाढणारे पीक आहे. या पिकाच्या लागवडीसाठी जांभ्या, लाल व किनाऱ्यालगतची वालुकामय मृदाची निवड करावी. पिकाला वार्षिक सरासरी १००० ते २००० हजार मिमी. पाऊसाची किंवा ओलाव्याची गरज असते. पिकाच्या वाढीसाठी सुमारे २४ ते २८ अंश सेल्सिअस तापमानाची गरज असते. हे पीक काही काळ २६ अं. से. पेक्षा जास्त तापमानात सुद्धा तग धरून राहू शकते. परंतु कोरडवाहू क्षेत्रातील काजू हे पीक प्रजनन अवस्थेत असताना वातावरणात होणाऱ्या बदलास बळी पडते. पीक फुलोरा अवस्थे दरम्यान तापमान १५ ते २१ अं. से., कोरडे हवामान त्याचबरोबर मापक दव असे पोषक वातावरण पिकास मिळाल्यास अधिक प्रमाणात फुलधारणा होते. पण दुपारनंतर वातावरणातील तापमान ३५ अं. से. किंवा त्याहून अधिक होऊन आर्द्रतेचे प्रमाण २० टक्के पेक्षा कमी झाले तर फुले सुकतात व परिणामी फळधारणा कमी होऊन उत्पादनात घट होऊ शकते. पीक फुलोरा व फळधारणा अवस्थेत असताना अवकाळी पाऊस व अति दव पडले तर पिकावर रोग व किडींचा प्रादुर्भाव होतो. या सर्व कारणांमुळे काजू पिकाच्या उत्पादनात सुमारे ५० ते ७० टक्के घट होण्याची शक्यता असते.

चहा

काजू

(संपर्क: +९१ ८६०५९६७५२८)

